

W kartësczi kòlegiace

Kòl kòlegiatë w Kartuzach, krótkò niewiòldzégò ògrodu z kwiatama, płotnikã (pòl. żywopłotem)

i kamianã, òsmënòscewiekòwã rzezbã Madonnë z Dziecãtkã, stojãła szëkòwnò białka. Na nosu miała cemnë brële. Wëdzrzała krëjamno i pòwòzno. Gòdała przez telefòn i nerwës òbzërała sã wkòl.

W drëdзи rãce trzymała tidòrk (pòl. smycz), do jaczégò bët przëpiãti biòti pùdelk.

– To wierã jakò turistka. Chce zwiedzëc kòscòł pw. Wniebòwzãcò Nòswiãtzi Mariji Pannë w Kartuzach. Czekò prawie na swòjégò towarzësza, zebë przëpilowòł tòszka. Kò nie weńdze z nim do bëna... – tak bë so mógł pòmëslec kòzdi przechòdzący bòkã.

Równak w jedny chwilë ta nieznamnò białka wzãła pùdelka na rãce i pònëkała do àuta, jaczë stojãło na parkingù krótkò kòlegiatë. Pòsadzëła tòsza na tëlne sedzenië i chùtkò òdjachała.

Całë to wëdarzenië òbzërało troje nòscelatków: Kasza, Tola i Jakùb.

Mielë nòdzejã, że nalëzã tuwò psa rasë Border Terrier, jaczi òstòł pòrwòny w Juszkach. Słëchòł òn do starków Kùbë. Knòp wmiészòł sã we wiòlgã aferã, bò chcãcë ùdostac nazòd tòsza, mùszòł ùkradnãc drzewianã szaturkã swiãtégò Nepòmùka. Terò, razã z dwiema drëszkama i mëmka Kaszci, próbùjã nalezc teriera.

– Mie sã zdòwò, że czedës móm widzónë tã białkã. Ale ni mògã so przëbòczëc, skądka jã znóm – rzekł Jakùb.

– Dzywno sã zachòwiwała. Rëgnãła àutòfã tak òstro, jakbë przed kògùm ùcëkała. Chcemë weńc do bëna kòlegiatë. Mòze tam nalëzemë jaczi szlach – zdecydowała Tola.

Kasza i Jakùb cziwnãlë głowama na pòcwierdzenië, a pòzni wszëtcë szlë w czerënkù dwiërzów.

Mëmka Kaszci, Hana, w tim czasie spròwdzała òkòlë. Miała nòdzejã, że szukóny pies gdes tuwò błãdzy.

– Wow! Tuwò je... nadzwëkòwò... abò nawetka „czadowò” – Jakùb próbòwòł nalezc pasownë słowò stojãcë pòd biegasã (pòl. wahadłem) zëgra zakùńczonym szaturkã anioła, chtëren trzimie kòsã.

– Ten kòscòł **zbùdowelë kartuzowie ju w strzëdnëch wiekach**. Wierã pòd kùńc XV wiekù. Je to gòtickò bùdowniò. Mò znankòwny dlò gòtikù gwiiòzdowi nadzib (pòl. sklepienie). Za to wëzòdobë bënë sã ju przede wszëtczim barokòwë. Zdòwò mie sã, że dak swiãtnicë téz zbùdowelë òbczas barokù, mòze w XVIII wiekù? Szlachùje òn za przëkriwkã zarkù (pòl. trumny) – zaczãła òpòwiadac Kasza.

– Cëz terò? Piszëz ksãzkã? A mòze jes prowadniczkã wanogów? – pitała zadzëwòwónò Tola. Jakùb téz ni mògl ùwierzëc, że Kaszka tak wiele wië ò tim zabëtù.

– Nië. To dlòte, że lubiã historiã. Piszã blog ò rëzach. Òkróm te, mòja mëmka robi w mùzeùm. Czãsto razã zwiedzYWómë taczë czekawë place. W Kartuzach jò bëła ju wiele razë. Pòjta, pòkòzã wama stalle z sëtmenòstégò wiekù.

Młodi „detektiwòwie” òpòcuszkù przechòdelë midzë łòwkama i òbzërelë bëlno wëkùmónë dekòracje.

– Stalle to ławë, co stoją kòl bòcznëch scanów, jaczé bëtë namienioné dlô klôsztorników do sedzeniô i klãczeniô. Kòrzistelë z nich òbczas mòdlëtwë i swiãtëch mszów. Te kartëszczë sã nadzwëkòwò pëszné. Zdrzëta, kùli tu je òrnametów, to je dekòracjów. Na przëmiar ten zwie sã **miszòrkòwò-
-chrząszczowi** (pòl. małżowinowo-chrząstkowy). Wëzdrzi kąsk jak kòralowô réwa zbùdowónô ze zrzesonëch ze sobą chrząszczków, jaczé sã wëfùlowóné kùgelkama. W jinym môlu blewiązkòwi òrnamet wije sã pò cafi scance stallów i twòrzi wazón z kwiatama. Ale dlô mie nòpëszniészë sã **larwë** (pòl. maski) zataconé w ùszné mùszle abò jiné maskaronë – cygnãła dali Kasza.

– Jô ju òd dôwna cëchùjã w mòjich zesziwkach rozmajité wëwijasë. Terô bãdã gòdała, że ùsòdzóm òrnametë! – szpòrtowała Tola.

– Dobrô ùdba! Bãdziesz **jak artiscë z Niderlandów**. Bëlë taczi, chtërny wiele czasu projektowelë rozmajité kòmpòzycje. Jich cëchùnczi bëtë mòdłã dlô jinëch ùtwòrców – rzekła Kasza.

– Ùszë i kùgelczi widzã tu wnet wszãdze! Zdrzëta, sã téz głowë aniołów, jich skrzydła. A to sã wierã wizerënczi swiãtëch? – zapitòł Jakùb.

– Jo! Mòzemë jich pòznac pò **atribùtach, to je specjalnëch merkach**. Na przëmiar ewanieliscë trzymają w rãkach òtemklé ksãdzi i pióra. Swiãti Jan, àutor jedny z ewanieliów, je pòkazywóny w towarzëstwie òrzła, a człowiek abò anioł je atribùtã Mateùsza. A ta pòstacjô szlachùje za sw. Janã Chrzëcelã, chtëren bël pùstelnikã i òblòkòł fùtro wielbłąda. Ùtwòrcë pòkazywają gò z barónkã. Tuwò je Marija, matka Jezësa. Prorok Symeón zòpòwiedzòł, że „ji dëszã przëczidnie miecz”. Dlôte w ji serce je sczerowóny miecz – tłómaczëła Kasza.

Dzecë, pòdzywiającë stalle, nie widzatë, że do kòscoła weszło dwùch chłopów. Czedë jich kùreszce dozdrzatë, Jakùb pòznòł, że jednym z nich je weterinòrz psa jegò starci. Òdwrócył sã w stronã drëszków i rzekł cëchò:

– Mùszimë sã schòwac. Ten chłop ni mòże naju ùzdrzec.

Zatacëlë sã za wësoczé pòrãczë stallów i slëchelë gòdczi chłopów, chtërny sedlë w łówkach krótkò nich.

– Naja kòlekcjô rzezbów je coròz wikszò. Żdajemë leno na Nepòmùka z Juszków. A za pùdelka dostóniemë szaturkã z Bëtowa

– zaczął gòdkã weterinòrz.

– A co jes zrobił z psama? – zapitòł jegò drëch.

– Jô harãdowòł mieszkanié w Bëtowie. Mòja córka ju je tam wzãła.

Ni mòzemë jich trzëmac w Kartuzach. Mòji sąsedzë sã za baro niedowiérny... Witro reno chcemë sã pòtkac przed brómã do bëtowsczëgò zómku. Przëprowadzã psë, a të sprawdzysz, na jaczi òrt dzëwczã òd pùdelka mòże ùkradnac Nepòmùka.

Pò krótczi òbgòdce wëszlë z kòlegiatë. Za nima pònëkelë Kaszka, Tola i Jakùb. Bùten równak ju jich nie widzelë. Dozdrzëlë leno mëmkã Kaszci, chtërna żdała na nich przed swòjim àutóã.

Wrócëlë do Juszków bez tósza, ale z planã na pòsobny dzëń. Mùszã leno przekònac Hanã, żebë wzãła jich **do Bëtowa**.

